

València, 29 d'octubre de 2013

La Universitat de València troba tres noves restes de neandertals a la Cova Negra de Xàtiva

- **El jaciment del Paleolític mitjà de la Costera s'ha erigit com una de les col·leccions més riques de peces humanes neandertals de la Península Ibérica. De fet, és la tercera amb més nombre d'individus identificats després de la cova del Sidrón d'Astúries i una de les més destacades d'Europa i del Pròxim Orient.**
- **La peculiaritat de la Cova Negra és l'elevat nombre de restes infantils documentades.**

Un equip d'arqueòlegs dirigit pel catedràtic de Prehistòria de la Universitat de València, Valentín Villaverde, ha trobat tres noves restes fòssils de neandertals en el jaciment del Paleolític mitjà de la Cova Negra de Xàtiva durant la campanya d'excavacions arqueològiques que s'ha desenvolupat durant aquest mes. En concret, els treballs han permès el descobriment d'un fragment de parietal d'un individu adult, un fragment cranial infantil i un premolar infantil.

Els resultats de la recent campanya han estat presentats aquest matí en la Universitat de València pel vicerector d'Investigació i Política Científica, Pedro Carrasco, el professor Valentín Villaverde i l'arqueòleg municipal de Xàtiva, Ángel Velasco. També ha assistit l'alcalde de la capital de la

Costera, Alfonso Rus. Carrasco ha destacat la tasca investigadora de Villaverde com un referent en la Universitat de València per la seua solidesa, el seu lideratge per a aconseguir fonts de finançament i per la rellevància dels seus resultats. “El projecte Prometeu que avui presentem també és un dels més importants i especialment remarcable perquè prové de l'àmbit de les humanitats”, ha recalcat el vicerector.

Els tres nous fòssils de neandertal s'han trobat “en el paquet superior del farcit sedimentari, el qual engloba nivells que corresponen a la part superior de la seqüència documentada en el jaciment”, explica l'investigador. En conseqüència, “la seua cronologia no és precisa, tanmateix, sí que és possible correlacionar-los amb altres restes descobertes en les excavacions dels anys cinquanta del passat segle i amb alguna de les restes descobertes en les campanyes dels anys vuitanta. La seua morfologia és inequívoca i remet amb claredat a les poblacions neandertals del Plistocè superior”, puntualitza.

MANIPULACIÓ DE CRANIS: PER RITUALS O CANIBALISME

Per a Villaverde és important assenyalar que les dues restes cranials trobades presenten marques en la seua cara externa. “En un cas semblen produïdes per mossegades d'un animal i en l'altre, probablement, van ser realitzades amb algun estri tallant, la qual cosa podria estar relacionat amb la manipulació del crani, ja siga per canibalisme o amb finalitats rituals”, argumenta. “Aquest tipus de manipulacions s'han documentat en nombroses restes neandertals en jaciments de la Península Ibèrica i França”, indica el director del projecte.

Valentín Villaverde assegura que el material fòssil de la Cova Negra “configura una de la col·leccions més riques de restes humanes neandertals

de la Península Ibèrica, amb 25 peces, i que presenta com a peculiaritat l'elevat nombre de restes infantils documentades". Fins al moment, el conjunt està format per un nombre mínim de set individus, dels quals dos corresponen a adults, un a un adolescent i quatre són infantils. De fet, aquest jaciment és el tercer en la Península Ibèrica amb un major nombre d'individus identificats després de la cova del Sidrón d'Astúries i un dels més destacats d'Europa i Orient Pròxim.

Els investigadors realitzaran pròximament l'estudi detallat de les restes per a determinar si algun d'ells permet esbrinar l'existència de nous individus. No obstant això, ja asseguren que les tres noves peces "constitueixen una troballa de primer ordre per al coneixement de les característiques de les poblacions neandertals en l'Europa meridional, ja que els fragments cranials es conserven en un magnífic estat en les seues cares endocranials", en paraules de Villaverde. L'estudi paleontològic de les peces, igual que en anteriors ocasions, estarà dirigit pel professor de la Universitat Complutense de Madrid, Juan Luis Arsuaga.

Les campanyes de la Universitat de València en el jaciment del Paleolític mitjà de Xàtiva de 1981 a 1991, sota la direcció de Valentín Villaverde, ja van permetre trobar dotze restes fòssils de neandertal. Anteriorment, s'havien descobert dos més durant les campanyes dirigides per G. Viñes en els anys 1928-1933 i altres vuit al llarg de les excavacions liderades per F. Jordà entre 1950 i 1957.

EL PROMETEU 'MÉS ENLLÀ DE LA HISTÒRIA'

L'excavació de la Universitat de València en la Cova Negra s'integra en el marc del projecte d'investigació 'Més enllà de la Història: origen i consolidació del poblament paleolític valencià' (PROMETEOIII/2013/016),

finançat per la Conselleria d'Educació, Cultura i Esport de la Generalitat Valenciana, l'investigador principal del qual és el catedràtic de Prehistòria del Departament de Prehistòria i Arqueologia Valentín Villaverde. A més, en el projecte participa el Servei d'Investigació Prehistòrica de la Diputació de València i l'Ajuntament de Xàtiva. De fet, l'arqueòleg municipal de la capital de la Costera, Ángel Velasco, ha coordinat els recents treballs de les excavacions, en els quals s'ha comptat amb la col·laboració d'estudiants i llicenciats de la Universitat de València i Alacant, com també membres de la Universitat Politècnica de València.

La tasca investigadora de Valentín Villaverde se centra en diversos àmbits de la Prehistòria antiga: el Paleolític mitjà, el Paleolític superior i l'Art prehistòric. És director d'excavacions arqueològiques en els jaciments de la Cova Negra de Xàtiva, la Cova dels Cendres de Teulada-Moraira, la Ratlla del Bubo de Crevillent, l'Abric de la Fallida de Xelva, la Cova Antón de Mula, alhora que dels treballs de calc i documentació en els Abrics amb pintures i gravats de la Cova dels Meravelles de Gandia, de la Cova dels Cavalls (Tirig), Coves de la Saltadora (Coves de Vinromà), Abric de Vicent (Millars), el Cingle de la Mola Remigia (Ares del Maestrat), Cova Remigia (Ares del Maestrat), l'Abric de la Gerga (Alcoi), l'Abric de Centelles (Albocàsser) i l'Abric de la Xivana (Alfarb).

Villaverde és membre de la Comissió científica del Centre Nacional d'Investigació sobre Evolució Humana (CENIEH) i de diverses comissions científiques internacionals, així com també dels comitès científics de diverses revistes especialitzades en arqueologia prehistòrica. També ha dirigit el Màster en Arqueologia i el programa d'Estudis de Doctorat en Prehistòria i Arqueologia del Mediterrani de la Universitat de València.

Més informació: www.uv.es/cdciencia

La Universitat de València halla tres nuevos restos de neandertales en la Cova Negra de Xàtiva

- **El yacimiento del Paleolítico medio de la Costera se ha erigido como una de las colecciones más ricas de piezas humanas neandertales de la Península Ibérica. De hecho, es el tercera con un mayor número de individuos identificados después de la cueva del Sidrón de Asturias y una de las más destacadas de Europa y Oriente Próximo.**
- **La peculiaridad de la Cova Negra es el elevado número de restos infantiles documentados.**

Un equipo de arqueólogos dirigido por el catedrático de Prehistoria de la Universitat de València, Valentín Villaverde, ha hallado tres nuevos restos fósiles de neandertales en el yacimiento del Paleolítico medio de la Cova Negra de Xàtiva durante la campaña de excavaciones arqueológicas que se ha desarrollado durante este mes. En concreto, los trabajos han

permitido el descubrimiento de un fragmento de parietal de un individuo adulto, un fragmento craneal infantil y un premolar infantil.

Los resultados de la reciente campaña han sido presentados esta mañana en la Universitat de València por el vicerrector de Investigación y Política Científica, Pedro Carrasco, el profesor Valentín Villaverde y el arqueólogo municipal de Xàtiva, Ángel Velasco. También ha asistido el alcalde de la capital de La Costera, Alfonso Rus. Carrasco ha destacado la labor investigadora de Villaverde como un referente de la Universitat de València por su solidez, su liderazgo para conseguir fondos de investigación y por la relevancia de sus resultados. “El proyecto Prometeo que hoy presentamos también es uno de los más importantes y especialmente remarcable porque proviene del ámbito de las humanidades”, ha recalcado el vicerrector.

Los tres nuevos fósiles de neandertal se han encontrado “en el paquete superior del relleno sedimentario, que engloba niveles que corresponden a la parte superior de la secuencia documentada en el yacimiento”, explica el investigador. En consecuencia, “su cronología no es precisa, sin embargo, sí que es posible correlacionarlos con otros restos encontrados en las excavaciones de los años cincuenta del pasado siglo y con alguno de los restos descubiertos en las campañas de los años ochenta. Su morfología es inequívoca y remite con claridad a las poblaciones neandertales del Pleistoceno superior”, puntualiza.

MANIPULACIÓN DE CRÁNEOS: POR RITUALES O CANIBALISMO

Para Villaverde es importante señalar que los dos restos craneales hallados presentan marcas en su cara externa. “En un caso parecen producidas por el mordisqueo de un animal y en el otro, probablemente,

fueron realizadas con algún útil cortante, lo que podría estar en relación con la manipulación del cráneo, ya sea por canibalismo o con fines rituales”, argumenta. “Este tipo de manipulaciones se han documentado en numerosos restos neandertales en yacimientos de la Península Ibérica y Francia”, indica el director del proyecto.

Valentín Villaverde asegura que el material fósil de la Cova Negra “configura una de la colecciones más ricas de restos humanos neandertales de la Península Ibérica, con 25 piezas, y que presenta como peculiaridad el elevado número de restos infantiles documentados”. Hasta el momento, el conjunto está formado por un número mínimo de siete individuos, de los que dos corresponden a adultos, uno a un adolescente y cuatro son infantiles. De hecho, este yacimiento es el tercero en la Península Ibérica con un mayor número de individuos identificados después de la cueva del Sidrón de Asturias y uno de los más destacados de Europa y Oriente Próximo.

Los investigadores realizarán próximamente el estudio pormenorizado de los restos para determinar si alguno de ellos permite averiguar la existencia de nuevos individuos. Sin embargo, ya aseguran que las tres nuevas piezas “constituyen un hallazgo de primer orden para el conocimiento de las características de las poblaciones neandertales en la Europa meridional, ya que los fragmentos craneales se conservan en un magnífico estado en sus caras endocraneales”, en palabras de Villaverde. El estudio paleontológico de las piezas, al igual que en anteriores ocasiones, estará dirigido por el profesor de la Universidad Complutense de Madrid, Juan Luis Arsuaga.

Las campañas de la Universitat de València en el yacimiento del Paleolítico medio de Xàtiva de 1981 a 1991, bajo la dirección de Valentín

Villaverde, ya permitieron encontrar doce restos fósiles de neandertal. Anteriormente, se habían hallado dos más durante las campañas dirigidas por G. Viñes en los años 1928-1933 y otras ocho a lo largo de las excavaciones lideradas por F. Jordá entre 1950 y 1957.

EL PROMETEO ‘MÁS ALLÁ DE LA HISTORIA’

La excavación de la Universitat de València en la Cova Negra se integra en el marco del proyecto de investigación ‘Más allá de la Historia: origen y consolidación del poblamiento paleolítico valenciano’ (PROMETEOII/2013/016), financiado por la Conselleria d'Educació, Cultura i Esport de la Generalitat Valenciana, cuyo investigador principal es el catedrático de Prehistoria del Departament de Prehistòria i Arqueologia Valentín Villaverde. Además, en el proyecto participa el Servicio de Investigación Prehistórica de la Diputació de València y el Ajuntament de Xàtiva. De hecho, el arqueólogo municipal de la capital de la Costera, Ángel Velasco, ha coordinado los trabajos recientes de las excavaciones, en los que se ha contado con la colaboración de estudiantes y licenciados de la Universitat de València y Alacant, como también miembros de la Universitat Politècnica de València.

La labor investigadora de Valentín Villaverde se centra en diversos ámbitos de la Prehistoria antigua: el Paleolítico medio, el Paleolítico superior y el Arte prehistórico. Es director de excavaciones arqueológicas en los yacimientos de la Cova Negra de Xàtiva, la Cova de les Cendres de Teulada-Moraira, la Ratlla del Bubo de Crevillent, el Abrigo de la Quebrada de Chelva y la Cueva Antón de Mula, como también de los trabajos de calco y documentación en los Abrigos con pinturas y grabados de la Cova de les Meravelles de Gandia, de la Cova dels Cavalls (Tirig), Coves de la Saltadora (Coves de Vinromà), Abric de Vicent (Millares), el Cingle de la Mola Remigia

(Ares del Maestre), Cova Remigia (Ares del Maestre), el Abric de la Sarga (Alcoi), el Abric de Centelles (Albocàsser) y el Abric de la Xivana (Alfarb).

Villaverde es miembro de la Comisión científica del Centro Nacional de Investigación sobre Evolución Humana (CENIEH) y de varias comisiones científicas internacionales, así como de los comités científicos de varias revistas especializadas en arqueología prehistórica. También ha dirigido el Máster en Arqueología y el programa de Estudios de Doctorado en Prehistoria y Arqueología del Mediterráneo de la Universitat de Valencia.